

# RUMUNSKO 2003 - Surean a Cindrel

...z Bedlava cancu...

Nejdřív pár nutných slov na úvod. Řádky, které budete číst, nejsou náš deník, ale můj deník. Ne, že bych si ho chtěl přivlastňovat, ale je prostě psanej pro mě a ne pro nás. Není to popis vandru, ale popis pocitů, který jsem na cestě měl. Možná se někdy budete ptát, kde jsem to vlastně byl, někdy vám bude připadat, že se chvástám, chvílema vám bude připadat, že jsem byl na vandru sám a kde že je aspoň slůvko o vás, možná tam najdete spoustu nepravd, zjednodušení, spousta pro vás důležitých věcí bude úplně vynechaná, občas asi nepochopíte některá přirovnání z knih, které neznáte. V tom případě sedněte k počítači a klidně si ho přepište k obrazu svému. K obrazu mému vypadá takhle...

## 1.den

Tak jsem zas tu a byl to skvělej pocit, šlapat zas s báglem podél silnice. „Tu“ je pražskej hlavák a „zas“ je po roce s rumunskou jízdenkou v kapse. Přemítám, jestli je dobrý, že jsem od Liberce přijel sám, ale to asi ukáže až čas. Takže je pátek - první den rumunskej a já tu sedím na červeném mramoru s ne zrovna velkým ale ne zrovna lehkým batohem a čekám na Česbudáky. Po prvním zabalení jsem zažil šok - batoh byl tak malej a tak lehký, až se mi z toho protočily panenky. V panice „na co všechno jsem zapomněl“ jsem tam přihodil spoustu nesmyslných věcí, až batoh nabyl obvyklé velikosti a hmotnosti. Zapomněl jsem jen na ešus a mapy (teda co zatím vím...). I vak s jídlem je nezvykle malej a lehký, ale to mě neděsí. Člověk vždycky sní tolik, kolik toho má. K obědu jsem si dal po práci s Mňou picu a pak už vyrazil s vědomím spousty času na stopa, přes autobusák, abych zjistil spoj jistoty. Nebylo třeba. Na výpadovku jsem ani nedošel a zastavila Verča, kterou jsem navedl přes vesničky do Ohrazenic. Na stání u mostu jsem mávl na první auto a jel jsem do Prahy. Takže teď ten mramor sedátek na horní terase a dvě, možná tři hodiny do budějčína. Všechno je jako každéj rok, i to vedro na padnutí. Ale zítra, už zítra uvidím uherský roviny, Dunareu, bažinatý Mures a pak už karpatský oblouk...

A pak přijeli, koupili jsme obvyklej kartón měšťana, bagety a „domácí koláče“, na perónu dali první letošní BDsko a pak našli do našeho milovaného rumunského vagónu s vysunovacíma sedačkama - štěstí nám holt zase přálo. Noc byla studená a nad českýma stanicema se válela mlha.

## Další den

V tomhle skvělým vagónu se snad ani nedá nespát. Zvlášť, když je ta noc tak krásně chladivá. Špulka mi leží na rameni a v Blavské Petrželi nastupuje s Andym další dokonalý stvoření, ach jo, jak tenhle vandr přežiju, to netuším. Řešíme tulaciu a tuliacu náladu, zatím máme spíš tulení. Přejíždíme vyschlej Dunaj, na dně našli koleje, a pak už samý napraforgó a žito. Kovbojku od Mufinky jsem dočet už ve Žďáru a trnky-brnky jsou letos hodně suchý. V příjemném chladivém vánku z otevřeného okna pozoruju uherskou krajinu v polojasném dopoledni. „Načerno“ jsme dojeli od hranic na kurtičský nádraží, celníci nás pouštějí a nám k úspěšnému završení formalit zbývá vyměnit peníze a koupit jízdenky. Směnárnou jsme tu - na hraničním přechodu - nenašli. Zato vexláka s přijatelným kurzem. Pannonka pořád stojí ve stanici, ale lístek do něco přes sto kilometrů vzdálené Devy rychlíkem přijde na bezmála 200.000, kdežto personálovej přesun přijde na 85.000. Volíme druhou variantu a tři hodiny čekání pod slunečnickama nádražky. Aklimatizujeme se na dáči je, frutifreše a krásný rumunky a tři hodiny utíkaj jako voda. Vybíráme si dvojdvéřovej vagón, usedáme na schůdky a pozorujem krajinu zalitou zapadajícím

sluncem. Vlastně blbost. To bylo až za Aradem. Zapomněl jsem na naší procházku podél Murese, rumunskou dechovku a rumunského vojáka ve strážní boudě před pevností, kterej na nás volal vysílačkou výjezdovku. Zpátky na aradské nádraží jsme se načerno svezli rumunskou šalinou, v těch minutách pro nás byl každej revizorem. A pak už přišlo to zapadající slunce ve dvířkách vlaku a usínání a usínání. Devu jsme neminuli víceméně náhodou. Peprník hlásil, že prej tu pevnost na kopci viděl i z vlaku, ale spíš mluvil ze spaní. Ztemnělé noční usínající město, zírající na nás přimhouřenýma očima. Šouráme se ulicema k obří homoli, kterou jen tušíme v noční tmě. Procházíme parkem „cabinet gynecological“ v plném provozu a sešlapujeme první bílé stupně strmého schodiště. Brzo je místo něj jen pěšina, končící u zubatého skalního výchozu, až zblízka vidíme černou díru, kterou do něj ústí. Černá zubatá štola na druhé straně vychází ze skály na plácku odpočívadla vystrčeném nad propastí. Světla pod námi jsou úplně jiná, než u nás. Ukládáme se sendvičovitě na jeden igelit a vdechujem vůni první noci.

#### Den další

Slunce šplhá po zarostlé stráni, prodírá se spleť křovin až k našim líčkům. Žhavé jižní jitro. První bratrské slovo a diamantové česnekové pálenkové zdraví. Obcházíme zarostlý kužel pralesní pěšinou, druhou zase zpátky. Pak jen strmý hlinitý svah a hradební zeď nad námi, opírá se do ní polední slunce. Bláznivá touha skutálet se dolů, zpět, bejt sám a snít, brečet a radovat se z žhavého slunce na rozpálené skále. Místo toho se drápu po hradební zdi a protahuju úzkou spárou, tam někde nahoře jsou Huňádyho bojovníci, brnění tíží a čekám tupej úder do hlavy, ten poslední před volným pádem do pekel. Jedna hradba za druhou pod kamenným palácem, mříže a opevněné bašty, střílny jsou opuštěné, už před staletími odešel poslední bojovník a já s unavenou Rosinantou marně tluču do zdí větrných mlýnů. Nemáme vůz a padací most i trámy nad pilíři už spálila staletí a tak jak žoldnéři po prohrané bitvě se svěšenými hlavami obcházejí kruhy zdí a po jílovitých pěšinách kloužeme drancovat kostely v podhradí. Židovská synagoga, kostel bulharských františkánů, dvouvěžový pravoslavný stříbrostřešný chrám, nikde nevítají zpoceně turecké jinověrce chlebem a solí. Sůl míchají se sekaným olovem a čekají za dřevěnými branami za špičatým plotem. Zasloužili by napíchnout na kovové bodce svých nehostinných ohrad, oj, allah moj, kam jen odtud utéct, kam? Nepřítel vstupuje do našich útrob skrz krvavé prápory Coca coly a rudozelené jižní ovoce. Letíme na hřbetech železných ořů holými úhory údolí Streie. Skalnatá úbočí borových hor spadají strmě až k jeho břehům. Letíme s větrem o závod, slunce už ztrácí svou ohnivou sílu, hledáme schůdný brod. Na loučce na břehu hučících vod nemáme přítmi našich jurt, slunci ještě zbývá pár krvavých hodin, než se s námi rozžehná. Jen oranžová zář večerních plamenů dává vzpomenout na širé stepi tam u nás doma. Na večery samoty a rozjímání a víru v sebe a šťastné dny a cvrčky v trávě a bělostné úsměvy, milování v šumících travách, zpocená těla a voňavý vlas. Kde je dnes konec těm jiskrným dnům, dobrou noc, Rosinanto, zítra bude další den.

#### A další

Nejkrásnější ráno na kamenném náplavu uprostřed řeky, voda zpívá ze všech stran přímo do uší, vpravo za vrbami pomalu stoupá slunce, čekám, až se prodere až ke mně, v ten poslední noční a první ranní okamžik mě nový den vítá svým bělokřídłym poslem, usedá na můj říčními krůpějemi smáčený spacák a ohlašuje zrození. Nejzářivější okamžik v mém bědném životě. Pak roztahuje křídla a s proudem odlétá zvěstovat svou zprávu jiným poutníkům. Usedám na nocí prochlazené balvany a naslouchám tichu předhorského jitra šureánského. Už vím, že být sám je dar a vím, že ho budu umět přijmout. Každou vteřinu svobodné samoty, osamělé svobody, proměním v zářivý drahokam. Pochybnosti mizí s říčním ránem. Vstávej, Rosinanto, půjdeme dál... Posledních pár

doušků mátového čaje na mátové louce na břehu Streie, spacák se blýská zlatavou slídou říčního písku, tráva pálí do zad a středoevropské dívky se koupou v jižní řece.

Poledne zdravíme zpod kulatých slunečníků nejbližšího magazínu, jen pár loků frutifreše a kousek stínu. Dlouhé je údolí ponorské, domky jak nové, zděné a zdobné. Posledním ve vesnici je malý kostelíček uprostřed hřbitova, zamčený a neprůhledný. Po pár stech metrů otevřeným údolím se do Piriu Ohabei zleva vlévá Piriu Opritei. Mapa slibuje soutěsku a jeskyně, jednu dokonce s vývěrem. Jasný signál k odbočení. Svižný potůček se klikatí mezi chalupama, pak najednou kdesi mizí a cesta se kroutí stále vzhůru. Skládáme bagáž u pramene tryskajícího ze skály a stoupáme do kopců hledat ukryté poklady. Asi po kilometru nám dochází, že tady už je nenajdeme, dělíme se a bloudíme po lesích a scházíme se pod obrovským trčícím vápencovým útesem v jediné síni prostorné jeskyně. Sbírám pírká ze spadlého sovího hnízda a pak se společně škrábem až nahoru na útes. Pod námi se otevírá výhled do celého údolí Piriů, začínající Šureán nad námi i ze země do nebe rostoucí Retezat proti nám. Snažíme se vydedukovat polohu jeskyní, nakonec to vzdáváme, vracíme se do údolí vyschlého Opritu a po druhém hřebeni ho obcházíme. Snad budeme mít štěstí a najdeme tam vývěr Cocolbea. Ten širokej potok přece musel odněkud týct. Chvilí klesáme po spaseném hřebeni mezi ploty, potom prudce padáme do lesa pod námi, když se nám zdá, že zdola slyšíme hukot. Opravdu jsme slezli ke „ztracenému“ potoku, přímo nad námi se valí ze soutěsky, vane z ní chlad a mlžný opar. Jen pár desítek metrů a stojíme u obřího gotického portálu vývěru, celé jeho dno zaplňuje pomalu plynoucí potok. Noříme se dovnitřku, odkud stále sílí pekelný hukot. Po padesáti metrech je před námi konec jeskyně, z její zadní stěny se valí mohutný vodopád. Nechtěj jít až k němu, můj zvědavý bratříčku. Dopadneš jak já do hluboké tůně. Z tohoto nádherného divadla se neodchází lehce. Sledujeme tok potoka – klikatí se mezi zahradami, přechází cestu a propadá se do úzké hluboké ztracené soutěsky mezi políčky a zahradami. Do ní je nám vstup zapovězen. Snad zhora, prodrat se přímo tokem přes padlé kmeny a roští a seskákat všechny skalní stupně potoka, ale z boku je sestup dvacetimetrovými skalními stěnami nemožný a zespodu nás po pár minutách brodění a přelézání kaskád zastavily dva stupně mohutného vodopádu. Vracíme se k prameni a batohům, Pepr vyráží se Špulkou do vývěru, já čekám, až se vrátí Andy s Dankou z výpravy za horní jeskyní. Pak se střídáme a já se za začínající bouřky ještě jedou ztrácím ve tmě a oparu jeskyně, zažít si ještě jednou podvědomý strach pravěkého zvířete z něčeho božského, daleko většího a silnějšího, než jsem já. Burácení vodopádu venku střídá rachot hromů, bušících do skal přímo nad námi. Vydávám se sám po opačném břehu úzké soutěsky a prohlížím si znovu peklo v hloubce pode mnou. Pak balíme a vracíme se do hlavního údolí na nekonečnou panelku. Před námi je vesnička Ohaba-Ponor a nad ní obří soutěska se zdejší nejznámější jeskyní Sura Mare. Vesničani nás posílají vzhůru do kopce, když šlapeme hodinu, dochází nám, že si buď dělali srandu, nebo jsme je špatně pochopili. Stojíme na okružní „dálnici“ nad Ponorama a kdesi v hloubce pod námi, asi v desetině svahu, který jsme právě vylezli, je vidět horní okraj soutěsky. Nad severním Retezatem už zapadá slunce, rozkládáme se na loučku s jihozápadním výhledem, celý Retezat, přes který se převalují večerní mraky, máme jak na dlani. Únava je dnes rychlá a milosrdná. Stavíme přístřešek a stan, děláme krátký oheň sotva na večeři a upadáme do sladkého bezvědomí.

### Zas jeden

V noci nám na plachtu zabubnovalo pár kapek, jen malá noční hudba. Ano, hory, víme, že jste tu, a že nás můžete vyhnat, kdy se vám zachce. Sura Mare nám nedá spát, je jasné, že musíme za ní. Balíme flašky na vodu do jednoho batohu, přidáváme baterky a zbytek schováváme v suti v lese. Vzhůru dolů. Po dynamitové dálnici a pak strmou zkratkou nad kolmé skalní stěny. Tudy cesta nepovede. Brázdíme zahrady až na kraj vesnice, u prvního baráčku spadají stěny soutěsky až k vodě. Žádná pěšina, jen balvanité koryto, vedle něj se mezi dvě skály už nic nevede. Major Powell se se svými muži proplétá pralesní vegetací, přelézá balvany, brodí se řekou, překonává

padlé kmeny, před sebou má velké neznámo a velký cíl. Už nemůže zpátky. Bud' on nebo řeka. Stěny soutěsky se zvedají stále výš. Ale jemu se nepostavila do cesty skalní stěna. Obrovský portál jeskyně, čtyřicet, snad víc metrů jako rozšklebená tlama matky země. Prvních pár metrů a voda dosahuje po pás. Je jasné, že dál půjdu jen já s Peprníkem. Už tady máme nutkání skončit, ale odkládáme oblečení a bereme čelovky, Pepr si nechává trenýrky, já je nemám. Dva hambatí objevitelé se noří do smrtelně ledového jeskynního proudu. Přemýšlím, jestli v téhle vodě dokážu plavat. Snad to nebude potřeba. První zákruta, dno jeskyně tarasí obří balvan, voda se prodírá jen dvěma úzkými spárami kolem něj. Těžko říct, jaká tady bude hloubka. Spouštím se dolů a čekám na spásné dno. Když jsem po prsa, narážím na měkký písek. Je vyhráno, jak se ukazuje, je to klíčové místo. Potom další a další balvany, tůň a písčité náplavy, za každou další zákrutou čekáme vodopád, který definitivně ukončí naši cestu. Zhasínáme baterky, je naprostá tma, jen voda hučí s ozvěnou po jeskynních peřejích. Nevíme, jak dlouho vydrží naše baterky a venku začínalo hřmět, když jsme se nořili do jeskyně. Zkoušíme si představit peklo, které se tu rozpoutá za bouřky. Jak rychle asi stoupá hladina? Stihli bysme se vrátit, než by nás vzala voda a rozmlátila o kameny? Tyhle myšlenky nás provázejí každou další zákrutou. Ale taky touha vidět, co bude dál... nevím, kolik stovek metrů jsme v té tmě ušli. Když jsme se vraceli, zdálo se nám, že jich bylo zbytečně málo, kdyby začala bouřka nebo došly baterky, bylo by jich asi zbytečně moc. Ještě poslední protáhnutí kolem balvanu, poslední pohled na gotický strop nad námi, obléknout a vydat se proudem pod šedým nebem. Řeka tentokrát zvítězila. Ale příště.... Slézáme asi stovku metrů, tam se zleva připojuje balvanité, mechem, kapradinami a lijánami porostlé vyschlé koryto. Dereme se po balvanech vzhůru tropickým pralesem, mech pokrývá úplně všechno. Kameny, zemi, živé i padlé kmeny. Na něm se kroutí desítky druhů liján, odevšad visí trsy osladičů, sleziníků a jeleních jazyků. Jestli jsem někdy v životě viděl tropický prales, tak tady. Až nahoře, vysoko nad námi strmí skalní stěna. V ní se objevuje známý typický gotický oblouk. Sura Mare : 100 = Gaura Frintoanei. Tenhle portál dosahuje jen tří metrů výšky. S novým nadšením se do něj noříme, celá chodba je pokryta červeným syntrem, na dně se brodíme různě hlubokými jezírky. Víme, že tentokrát dojdeme, kam až to půjde. Profil jeskyně je úzký, často tak, že se musíme vprostřed stěny protáhnout jediným dostatečně širokým průlezem dál. Krápníková výzdoba je chudá, ale krásná, rudá. Jdu první, abych zkusil jít ještě dál, protahuju se vrchem přes zábranu, potom zas spodem, po dalších desítkách metrů je opravdu konec. Chodba se zvedá do šesti metrů výšky a stahuje do šířky nějakých 10, 20 centimetrů po celém průřezu. Hurá, dobyt. Já vím, že ne, ale až budu žízala, podívám se až na úplný konec. Vracíme se, občas marně přemítáme, kudy to vlastně šlo. Pak krajem lýkovic, ořešáků, jeleních jazyků zpět za ostatními do jiného světa. Máme jasno, kam půjdeme teď. Po proudu potoka až k soutoku s tím včerejším do útulného magazínu. Tady si dopřáváme žaludeční orgasmus smícháním piva, čokolád, ingetát, slanejších preclíků a vanilkovejch sušenek. Slast. Válim se v trávě, nad námi se perou šedé mraky s modrou oblohou. U Ohaba-Ponoru činíme ještě jeden pokus o jeskyni, i když slunce je už nízko. Andy s Dankou vyrážejí serpentýnami dálnice k táboru. My ostatní se vydáváme kamsi k Federi najít Pesteru din Valea Cheii. Nenacházíme ani Pesteru ani Valeu ani Cheiu. Jen údolíčko s roztroušenými chaloupkami, pasoucíma se koněma a babičkou, co snad ani neumí rumunsky. Stoupáme nekonečným svahem přes ploty a ostnaté dráty na úbočí našeho kopce. Pak úbočnicovou lesní cestou přicházíme nad poslední zatáčku naší dálnice právě ve chvíli, kdy údolí Streie hluboko pod námi tajemně osvětluje zapadající slunce jemným žlutavým odstínem. Nad tím vším vrcholky Retezatu proplétající se šedými bouřkovými mraky. Sedíme na patníku u cesty a civíme a civíme, i když slunce už dávno zapadlo. Musí si pro nás nakonec přijít Danko, která prohrála sázkou s Andym, když nás slyšel z protější stráně. Nebe nad večerním ohněm je neskutečně jasné a padá jedna hvězda za druhou...

## A ještě jeden

Zato nad ránem, kdy po mně konečně přestali lízt mravenci, mi na spacák dopadají první dešťové kapky. Chtě nechtě se přesunu pod igelit a dobře dělám, déšť nás vytrvale zkrápí celé ráno a dopoledne. Přes okolní hřebeny se valí šedé mraky. Chytám z igelitu do plecháčku svou jedinou vodu. Bubnování nad hlavou je vytrvalé, věčné. Plesnivý sýr se zalisovanými mravenci a smradlavý chleba k snídani. Čas na zelenou propast času.

Je brzké odpoledne, když přes závoje deště vyrážíme dál. Náš cíl je kdesi za hřebenem, který se nad námi klene. Zkousíme vyrazit po dálnici vzhůru a doufáme, že se podle našich chatrných map stočí na sever. Brzo dorážíme do kraje bukových pralesů a lesních závrtů. Bloumáme s Peprníkem od jednoho k druhému, je to nádhera, zvláště v ponuré deštivé mlžné atmosféře. Poslední zákřuta a cesta se nenávratně stáčí jižním směrem. Odbočujem po hřebínku kolem opuštěné trpasličí boudičky, kterou stráží jen dva koně. Za ní začínají louky a chaloupky rozházené po svazích obřích závrtů. Veškerá orientační logika končí, údolí se náhle zavírají ze všech stran a nejsou údolími. Z mlhy se tu a tam vynořují dřevěné ohrady, ovocné stromy, stohy sena, stáda krav. Občas spatřím i někoho z ostatních. Brodíme se mokrou travou jak ztracené koráby. Pojednou se z mlhy před námi vynořuje pohádková stařena. V ruce třímá větveno lne. V pantoflích nás po blátivé cestě vyvádí z mlh na křižovatku na kraji lesa a ukazuje na cestu ztrácející se v jeho přitmí. Díky Ti, stařenko. Ani buchtu nechtěla. Chybějí jen bludičky a trpasličí. Stoupáme po hřebeni a čekáme na chaloupku z perníku. Tam někde před námi je Fundatura Ponorului – ponor říčky, která po třech kilometrech (možná) vytéká z Sura Mare. Jenže severní cesta končí u dvou krav a máme jen dvě možnosti – východ nebo západ. Tak třeba západ. Scházíme po další lesní cestě kolem satanů a jednoho praváka, kterého budu jíst dva dny, boty máme beznadějně mokré, jsme celí rudí od kluzkého bahna. Z mlhy se noří další postava, proti nám stoupá myslivec na koni. Kyne nám dolů po naší cestě. Jsme dobří. Kloužeme strmou blátivou cestou do údolí pod námi, už cítíme vůni řízků v tamní hospodě. V blátě cesty nacházím hříběcí podkovu – posla štěstí. Jdu první, jako skoro celý den, takže taky jako první sedám na zadek a lovím v kapse krabičku karpatic. Za mnou jde Pepr, chvíli mu to trvá, pak si bere taky. Čekáme na ostatní a pozorujeme jejich reakce. Špulce to dochází dlouho, za to Andyho histerickéj smích se ozývá hned, jak k nám dochází. Sedíme na rozcestí padesát metrů od místa, kde jsme dnes i včera spali. Pod námi se tiše vine naše dálnice a na ní se tiše popásají krávy. Do tmy zbývají tak dvě hodiny, sedíme a svačime, celodenní déšť na chvíli ustal. Je večer a my jsme tam, kde ráno, před námi stále stejný hřeben, ze kterého jsme právě slezli. Pepr zamítá všechny cesty, dál jdeme jen podle azimutu. Nejsem zcela přesvědčen o jeho metodě v kraji hlohů, šípkových růží a ostatních drátů, ale sil i morálu mám dost. Azimut nás brzy svádí z cesty, po které jsme přišli, a žene nás do nitra lesa. Andy objevuje polozasutou štolu a s nadšením ještě neunaveného jeskyňáře se vrhá dovnitř. Zbytky kolejnic, dvě krátké asi dvoumetrové boční ražby, jinak přímý směr, asi 100 metrů délky. Vede téměř jižním směrem podél žíly, řekl bych křemenné. Končí čelbou s ještě patrnými otvory pro nálože. Nad štolou se znovu dostáváme na louku ohrazenou trnitými hromadami, nepřestane mě udivovat, kde všude na ně narážíme, pak zase hlohy a šípky, bukovéj prales s ohořelými velikány a pak to, co jsem předpokládal – po hodině prodírání stojíme na rozcestí „U myslivce“. Na rozdíl od ostatních nejsem překvapen. Sever nás posílá strmou cestou vzhůru přes vrcholek kopce. Druhá strana už není buková a hlohová, ale čistě smrková. Pozvedá se mi morál – tady se vyspíme v suchu i v lese. Scházíme stále níž, před námi neznámé kontury, už víme, že jsme dobře. První domky na hřebínku nad strmou soutěskou – ponorem Ponoru. Tedy vlastně – pravé jméno potoka jsme nikdy nezjistili. Mapy říkají všelicos a navzájem si protiřečí. My zatím procházíme pohádkovou krajinou za západu slunce, který bohužel není. Chaloupky rozházené po stráních nad plochým dnem údolí, ve kterém meandruje potůček. Boční údolí, kam odbočuje, je lemováno vápencovými výchozy, jeden z nich ční jako suk uprostřed celé výsky. Potůček zatéká až na konec travnatého údolíčka a nemohla jinam, tulí se ke skále a

pomalu se pod ní vytrácí. Nádherná a romantika, ale v dnešním večeru, šedém a mlhavém, trochu tísnivá. Prolézáme okolní skály, ale po jeskyni ani převisu ani památky. Rozebíráme oplůtek okolo konstrukce na seno a stavíme v něm přístřešek, Andy opodál stan. Vaříme na benzínáku obřího hříba v gulášovce, sotva zalézáme pod plachtu, zase se nad námi honí všichni čerti. Snad bude zítra líp...

Další, kdo ví kterej

Ráno je stejný jako celej včerejší den. Jirčina Danká toho má po včerejšku dost a Dankin Jirko zůstává s ní. Vyrážíme ve třech vstříc jeskyním a nečasu. Bačové nad naším táborem nás posílají do pestery, o které jsme nevěděli, Andyho základní tábor je v údolí hluboko pod námi a my posíláme dolů laviny kamenné sutě. Maně se mi vyjevují vzpomínky na Huascarán... Jeskyně je malá, jen jeden větší sál bez odboček. Pak už vzhůru za Čoklovinou - další ponor a vývěr potoka. Máme štěstí - naším směrem vede krásná cesta, jen obcházíme kopec a před námi se otevírá pohled na další placaté údolíčko končící skálou. Scházíme k potůčku a okolo babiček a stád docházíme k pár dřevěným chaloupkám. Potok mizí v kamenné suti, ale nad ním ve skále objevujeme obří puklinu do nitra. Mamutí svažující se síň, za ní další, menší, z ní jedna kratší chodba do malé síňky s krápníkovou výzdobou, druhá, asi stometrová, gotického profilu, vysoká nejméně 15 metrů, která skončila bezednou propastí do nitra země. Vracíme se na denní světlo do skleníkového vzduchu, Gura Ponorici nás nažhavila na další objevy. Jen kilometr od nás se Ponorici vynořuje Mokrou čoklí tlamou už jako Piriú Luncanilor, kousek nad ní je Suchá čoklí tlama. Po hřbítu nad podzemním tokem okolo tří závrťů a čokelských čoklů míříme nad bezednou díru skalní stěny. Sta a sta metrů hloubky pod námi se údolím vine od jeskynní tmy osvobozená říčka, tam někde dole je vesnička Cioclovina. Svah pod námi se zdá nepřekonatelný. Ležíme v trávě, na na chvíli vylezlém slunci sušíme posté promáchané boty a ponožky. Poslední karpacie podlehla času, je rané odpoledne, scházíme pěšinou dolů. Vine se v zákrutách pod skalní stěnu, podél ní míří nad hučící potok a náhle celá mizí v černé tlamě štoly. Cachtáme po mokré dně po klouzavých ztrouchnivělých pražcích. Po sto metrech se před námi otevírá obří sál, pravěká jeskyně s tisíce let starými krápníky. Blyští se na nich kapičky „rosy“. Jeden sál ústí do druhého, úzkokolejná cesta překonává propasti náspy a mostky. Vede mě neomylně stále dál nekonečným podzemím. Minuty běží, jdu sám a nutím se neotočit před koncem cesty. Peprník se Špulkou čekají kdesi na začátku na mou zprávu. Obří pozůstatky starých krápníků se noří ze tmy, stropu nelze dohlédnout, obří praskliny do nitra země se šklebí co chvíli na obou stranách chodníčku. Boty kloužou po vápenném bahýnku po hrbolech pražců. Poslední prokopaná chodba končící čelbou a poslední boční propast hlubokou tmou. Je konec, 446 kroků - 312 metrů z prvního sálu. Na půli cesty zpět potkávám Peprníka se Špulkou, kteří nevydrželi čekat. Vychutnávám si pocity nepopsatelných podzemních tísní, nadšení, obdivů. Baterka vydržela a čeká jí poslední zkouška o padesát metrů níž. Mohutný tok Piriú Luncaniloru se vylévá z Mokré čoklí tlamy do strmého kamenitého údolí. Už první pohled nám jasně naznačuje, že opět přijdou k užití naše tělní neoprény - celí nazí jen s čelovkou a v pohorkách se noříme do ledových vod první tůně. Dvě zatáčky a voda spadá do další obří tůně úzkým strmým vodopádem. Pokouším se jím prostoupit a kupodivu to jde. Rychlý tok se nad ním točí v několika dalších zákrutách, až nás dovádí do velkého sálu a mizí kdesi ve stěně. Slézám k němu a dlouhým klackem marně nahmatávám dno sifonu, nad ním potok teče chodbou s nízkým stropem, za nejbližší zatáčkou pravděpodobně zmizí definitivně ve skále. Tudy cesta nevede. Vylézáme na břeh na podlahu obřího sálu a po pár desítkách metrů je i tady konec. Návrat z poslední jeskyně Sureanu je pomalý, vychutnávám si atmosféru místa, na kterém už nikdy nestanu. Nic podobného v Čechách nikdy neuvidím. Snad někde jinde v Rumunsku, když budu mít štěstí. Ale těžko už to bude náš kras, nepopsaný v Karpatských hrách ani v žádném průvodci. Sedíme před jeskyní, vyléváme vodu z bot, zbytečně a marně. Ještě stokrát dnes i v dalších dnech budou čvachtat při každém kroku. Poslední rozhodování, kam dál. Tam někde

v hloubce pod námi je možná poslední vesnice s magazínem na celé cestě. A chuť na bere nás neopouští. Je rozhodnuto, beze slova scházíme pěšinou na drummašinu a po ní scházíme do údolí. Je pozdní odpoledne, vedle nás hučí Piriul Luncanilor v nesčetných peřejích a my natahujeme krok. Pár domků, pár lidí, skladiště obřích hřibů, kilometry mizí pod nohama a výškové metry se nad námi hromadí. Začíná nám docházet, že vesnička je někde daleko nad námi. Ještě jeden rumunský dotaz a víme, že magazín je někde další tři kilometry pod námi. Začíná nám docházet naše bláznovství, ale dotahujeme ho až do konce. Jdem. Za dalšími dvěma zatáčkami poslední velké rozhodování. Ukazatel do bočního údolí hlásí „Cetatea Dacica Piatra Rosie 3km“. Znak UNESCO naznačuje jedinečnost památky. V hlavách se nám přelévá pivo a dácká pevnost. Chvilí to trvá, ale nakonec k úlevě všech zvítězili Dákové. Stoupáme proti proudu dalšího obřího potoka, vlevo nad námi se klene obří růžová skála a nám se plní nejstrašnější sny - odbočujeme od potoka a stoupáme až nahoru na ní, na vrchol kopce porostlý bukovým lesem. Plechová cedule hlásá dobytí Římany, marně si představujeme, jak se sem ti obrnění chudáci dostali a jak to vůbec našli. Pár valů a pár z hlíny vykopaných kamenných zdí, pár hromad balvanů je vše, co zbylo po dávných Dácích. Za námi začíná zapadat slunko a my se začínáme vracet po celodenním pochodu. Nějakých šest kilometrů vzdušnou čarou odtud za neznámými hřebeny a údolími, je naše ležení. Jsme blázni s kompasem a baterkami, v přicházející noci a zuřící bouřce, s vírou v sebe a šťastnou hvězdu. Stoupáme prvním hřebenem mezi pastvinami směrem jihovýchod, z mlhy, tmy a deště před námi se vynořuje bača zahalený v pláštěnce a nevěřícně se nás táže po směru. „La Fundatura“, zní naše odpověď poslednímu živáčkovi dnešní noci. Nevěřící a jakoby uznalé pokývání hlavy a mizí v mlze, víme, že jdeme správně. První stoupaní na hřeben, ten nejvyšší a nejdelší, je za námi, v posledním světle se kolem nás v mlze vynořují další a další, všechny jsou pod námi. Směr jihovýchod nás posílá po hřebeni bukového lesa nad údolím Rosie, brzy zjišťujeme, že bez cest to nepůjde a bereme za vděk svažčskou dolů do údolí. Proud kalné vody v ní vyrývají hluboké rýhy. Pak další odbočuje doleva a vyvádí nás na obří odlesněné úbočí rozryté koryty potoků. Stoupáme stále vzhůru až do dalšího lesa a jím napříč na hřebenové louky. Další hřebenová cesta se stáčí do tmy k západu a nám nezbyvá, než se spustit mokřým pralesem po strmém svahu dolů naším kurzem. Doufáme, že se nám do cesty nepostaví skály, a že tenhle hřeben byl už poslední. Sklouzáváme poslední metry a do úst se nám kradou neslušná slova. Doprava. Potok teče doprava. Ještě jsme se nevymanili z povodí Luncaniloru. Další strmé stoupaní nás dovádí na louky na úbočí, přelézáme další a další ploty, někde před sebou tušíme mohutný travnatý hřeben. Z mlhy a tmy se vynořují stavení, ploty, skupiny stromů, pasoucí se krávy, dřevěné kříže. Tři promočené postavy s jedinou svítící čelovkou se naposledy spouštějí do hlubiny s vírou a posledním odhodláním. Březové lesy na úbočí spadají strmě bez cest do údolí, slyšíme hukot potoka a naposledy se modlíme. Placatým údolím se v meandrech vine široký proud. Tohle by mohl být ten náš. Mechanickým pohybem procházíme nesčetné zákruty desítkami brodů, hřebeny kolem nás se jen pomalu posunují noční tmou. Občas se ze tmy vynoří dřevěná konstrukce stohu slámy nebo drátěný plot, jinak je tma neměnná. V celém údolí není jediné světýlko, dodávající naději. Další dlouhý hřeben zmizel za námi na dně údolí a před námi se ze tmy vynořuje povědomý obrys skalního suku. Až teď začínáme opravdu věřit. Přecházíme poslední mokrou louku, poslední brodění známého potoka a před námi se vynořuje obrys stanu a přístřešku. Probuzený Andy hlásí, že je rumunská půlnoc. Pepr a Špulka padají do spacáku a hned spí. Budím je čajem a sám si vařím další houbovku. Přemílám si v hlavě krásu a bláznivost dnešního odpoledne. A jsem rád za víru a za sílu, kterou jsem celou dobu měl. Nádhernej den končí slastným spočínutím.

Další, zdaleka ne poslední

Hvězdy na nočním nebi jsou zas jen provokací. Ráno je zase stejný jak ty předešlý. Nechá nás v suchu sbalit a první kroky vyprovází nikdy nekončícím deštěm. Vystupuji zpátky na hřebínek nad námi a ještě jednou se kochám pohledem na pohádkovou krajinu v mlze a dešti. Cesta za

Sarmizegetusou nás vede tam, odkud jsme včera přišli - proti proudu Ponoru, či jak se ta říčka vlastně jmenuje. Věděli jsme, co nás čeká. Napouštíme neopréný vodou v prvním brodu a pak už je všechno jedno. Voda sbalená v batohu na zádech, voda ve věcech, co máme na sobě, voda zhora, voda zdola. Než dojdeme k prameni, přebrojíme klikatou říčku ještě 46x. Míjíme první a poslední dva fundaturské baráky v údolí a bahnitými stezkami směřujeme mezi svírající se hřebeny. Údolí je ploché a pozvolné, jdeme pomalu, mechanickým tempem. Po třicátém šestém brodu se údolí dělí, stékají se tu dva stejně silné proudy. Ten rovný vede kamsi na hřeben, dala by se odtud snad hledat Sarmizegetusa. Ten přítékající zleva vede na Poianu Omului, tam za hřebenem všechny potoky tečou do Gradistei de Munte, hlavní vesnice údolí Orastie. Jen chvíli přemýšlíme, kudy se dát. Vítězí chuť piva a vůně bifteků. Zahybáme vlevo. Stále po loukách vylézáme až na travnatý hřeben, jsme 1100 metrů vysoko, krávy se pasou mezi tisíciletými buky a z dřevěné salaše voní oheň. Tady přestávám cítit tíhu času. Vstupujem do mlžného lesa obřích buků, jak klesáme níž, mlhy ubývá, stromy se ztenčují, ještě pár kroků a na jejich kmenech se objevují první prasátka slunce proniklá skrz zelené koruny. Svah je stále strmější, poslední metry kloužeme strání mločích doupat do koryta bezejmenného potůčku. Hnědavý, hlínou zbarvený proud se tu valí přes balvany snad všech odrůd a barev. Tmavé břidlice s blyštivou slídou, barevné vápence, bílé křemeny s tenkými žilkami. Přes ty všechny teď skáčeme a kloužeme korytem dolů - jinudy to nejde. Co chvíli se k nám připojují další a další hnědavá hluboce zařzlá koryta a zvětšují proud, kterým se derem a čekáme na vodopád. Přišly dva menší, které jsme proklouzali vodou, pak se zprava připojil další velký proud, spolu s ním už teď jen mírně klesáme, údolí se otvírá a vedle nás se objevují první náznaky cest. Civilizace se blíží, víc než hodina slastného souznění končí. První popadané betonové telegrafní sloupy a vodou stržená lakatoší cesta. Pocestná radost a štěstí se ukrádají v ten nejnečekanější okamžik. Kráčíme mezi pyskatými žlutými kvítky a najednou se ze strání přihnají malé hmyzí kolibřík a desetacentimetrovým sosákem v letu napichuje žluté kvítky a sají z nich nektar. Ani na chvíli si nesesedá, jen v závratném tempu mává křídly, nastrčí sosák, napíchne květ, netrvá mu to ani sekundu a už je v dalším. V hmyzí říši obří monstrum - černobílorůžový zadeček a obří černé oči - druhý největší z lišajů - svačcový. Chvilí se rozhlídím a vidím, že jsou jich tu desítky, stovky, stejně jako žlutých kvítků. Okřídlený sosákový lišají koncert. Stojím jak u vytržení u každého z nich a zblízka si prohlížím jeho obří elegantní tělo. Ty mršky se vůbec nebojí, jako by nikdy neviděly člověka. Jeden z nich konečně usedá, jsou vidět jeho velká šedavá křídla. Nechá mě jít až k sobě, když už znám z paměti celou jeho kresbu, zkouším se ho dotknout - jen malý okamžik doteku a je pryč. Okamžik štěstí mě naplňuje, už vím, že tenhle den i všechny další budou nejkrásnější a že se nemůže stát nic, co by zkazilo tenhle vandr. V radostném opojení doháním ostatní, za chvíli docházíme k lakatoší cestě, z čistého pramínku nabíráme vodu, pár dalších metrů a první dům, na který narážíme, je vysněný magazín. Mají v něm víc, než si můžeme přát - dva druhy piva, chleba, dvoje slané kreky, sladké vanilkové sušenky, rajčata a melouny a taky ovčí bryndzu do pytlíku. Lidé jsou milí a komunikativní, holky krásný, říčka chladivá, za ní rovná travnatá louka s dřevem a pramenem, hvězdnatá noc bez mráčku. A za to všechno můžou lišajové...

Je nový den

Čekal jsem šedo a bouřkové mraky a zatím slunce šplhalo po zalesněných stráních. Je nový den, na louce na břehu balvanité řeky. Nejslastnější pocit - ležet v jejím proudu, zhora se nechat hřát letním sluncem, cítit zrníčka písku narážející do zad. Pak kanystr piva a chlazený meloun z magazínu a první chladivé mraky. Přinášejí bouřku, provazy vody smáčejí sotva oschlou zemi, ale jak rychle přišly, tak i odešly. Slunce se začíná naklánět k obzoru, brodíme hnědou řeku a stoupáme údolím po kamenité silnici. Sarmizegetusa je někde v záplavách buků nad námi. Posvátné dácké hory Kogaion vypadají stejně jako každé jiné. Jen posvátní lišajové umírají v prachu cesty jen tady. Po osmi kilometrech docházíme ke kamenné portě, tak, jako před

osmnáctistidevadesátisedmi lety IV. římská legie. Za kamennou hradbou hučí ve větru staleté buky; řemeslnické krámky, hrad i křičící Decebalovy hordy už dávno spláchnul čas. Vaříme na ohni před branou a uprostřed tiché noci si jdu sám ulehnout ke kamenné zdi, nechat si zdát o starověkých bojovnících, vládcích, řemeslnících a pastevcích.

## I dnes

Nebe je modré tak, jako včera, bukové hučí nad hlavou a dáctí duchové a bozi odešli s noční tmou. Obcházíme půlkilometrovou kamennou hradbu, zkouším si představit, jak to tu bylo kdysi. Zarostlý pahorek mi nedává moc šancí. Pár kapek slzí mrtvých Dáků - nechtěného daru rumunských mladíků, schovaného mezi kamennými kvádry - nám dává sílu vyrazit. Pod pevností se skrývá terasa dáckých svatyní. Marne si zkouším domyslet, co z geometrických útvarů, změti kamenů, betonu a dřevěných trámů, vytvořila dávná fantazie Dáků a co ta novověká rumunská. Myslím, že to nevědí ani oni. Stoupáme strmou pěšinou - prvních 500 metrů převýšení na dvou kilometrech. Včerejší sílu a jistotu v sobě jen těžko hledám v horkém dnu s batohem přitíženým o stan. Ale stačí vylízt na planiny a ucítit vítr ve vlasech a jsem zase tam, kde jsem byl - šťastný, silný, radostný, spokojený. Travnaté kopce se přelévají jeden přes druhý a je těžké uhodnout, které z nich na nás čekají a které na své pouti mineme. Kráčím vpředu, před sebou jen nedozírné hřebeny, a cítím, že jsem zase tam, kam patřím... První skalnatý vrchol - Virful Godeanu (1656) s kamennou mohylou, za ním ovčí napajedlo s vodou, už jen krátký hřebínek, dnes skončíme dřív - je třeba se přivítat s šureánským hřebenem. Pár roztroušených košatých smrků na východním úbočí, travnatém a borůvkovém, bude dnes naším nocležištěm. Sedíme u ohně ze sukovatých smrkových větví, je za námi království buků, hřebenům Karpat vládne král smrk. Do mraků proti nám zapadá růžové slunce a první srpeček měsíce vychází za horou nad námi, kdesi v dálce za severními úbočími blikají světla podhorské Orastie. V tom odkudsi zhora zazní vzdálený zvuk zvonku, tichý a tlumený, vítr ho nese, vzdálené klekání šureánských hor. Uhlíky praskají, zvonek se blíží, mezi stromy už lze rozeznat matné siluety - to hřebec - náčelník - vede své stádo travnatým úbočím přednočních hor. Vlájící hřívy a dusot kopyt, volnost tak nesmírná, až se tají dech. Cítím vítr ve vlasech a slyším ho v korunách stromů, už sedím sám u posledních plamenů, vítr je rozhání do všech stran. Už dlouho jsem se necítil být kralevicem tak, jako tady, uprostřed šureánských plání. Uléhám pod větve starého smrku, jen hučící vítr a koňský zvonek z dálky přihání sny vprostřed tichých hor.

## Další nejkrásnější den

Otevírám oči, stéblo trávy vedle mé hlavy je červené právě probuzeným sluncem. Ještě se dotýká špiček smrků hřebene pode mnou. Přímo pod ním se na smilkové louce pase šedák, poslední ze stáda. Ostatní jsou schovaní za clonou smrků na úbočí, zvonkohrou mě těšili celou noc. Chvilí proti sobě stojíme, prchavý okamžik jitřní radosti. Pak zařehtá a otáčí se zády, pomalu kluše za ostatními. Ještě pár zařehtání, pár pomalých kroků a ztrácí se za zvukem zvonku. Vybíhám na travnatý vrcholek nad námi. Imbarrannááá. Chce se mi křičet, ale ticho je příliš posvátné. Šedé smilky klikatých hřebenů jen na pár okamžiků rudnou jitřním blahem. Škoda, že jsem sám. Právě teď bych se chtěl divoce milovat s bosou uherskou krasavicí. Druhé probuzení, už méně jitřní - okolo mého smrku přešlapují koňská kopyta. Než stačím zburcovat malátné tělo, jsou pryč, po stádu v našem ležení ani památky. Slunce je už vysoko nad hlavami, když vyrážíme. Hřeben Šureánu je k poutníkovi vlídný. První a jediné sedlo, které stojí za řeč, je až před horou Batrinou, do té doby klesá i stoupá zvolna, smrkové lesy se střídají s ovčími loukami, na úbočích salaše, nad nimi ledově chladné prameny. Za horou batrinskou se konečně dostaneš k magnetové hoře. Kleč je snad ještě černější a neprostupnější, než před lety. Dlouho stojím před ní a rozmišlím se, hora láká, ale zařízlá stezka úbočí nad divokým srázem také. Nakonec i já horu obcházím. Budeš-li mne

následovat, můj nerozhodný bratříčku, také neprohloupíš. Na východním úbočí Černé hory se černá kleč potkává s trpasličími smrky i s přízemními jalovci. Na kravích prameništích kvetou suchopýry a jsou tu nejčervenější brusinky Šureánu. Půjdeš-li ve správné výšce, i na starou zasypanou štolu narazíš, nedaleko kříže na kovové kolejnici. Za Černou horou je poslední salaš, poslední smrky, poslední les. Přejdi sedlo a stoupej za slunce západu na travnatý hřeben. Slunce Ti bude v oranžových travách kreslit daleký stín, půjde před Tebou pěšinou, stezka vede přímo k straně východní. Dovede Tě do mongolských krajů. Ještě zůstaly v horách šureánských. Kam oko dohlédne, jen tráva a stáda koní. Kamenné mohyly na vrcholcích kopců. Večerní vítr přelévá travnatý příboj travnatého moře. Zkousím svoje gazelí nohy po celodenním pochodu.....ani po ránu by nemohly být tak svěží... Tibetský mnich v mongolských pláních... V jižní podhorské dálce se rozsvěcují první světla Petrily. Jsme na horském hřebeni na úbočí hory šureánské ve větrné bouři. Nejbližší smrky v hlubině pod námi, ani kleč tu neroste, jen trpasličí plazivé jalovce, bláznivý nápad, zůstat tu na noc. Každý si hledá své chráněné místočko ve skrytu jalovců a závětrí hory. Doluju klikaté jalovcové větve na malý noční ohníček. Vítr s ním točí do všech stran, zase sedím sám u půlnoční dýmky. Už ve mně dozrálo rozhodnutí, touha a nespokojenost se ve mně hromadí. Půjdu na Cindrel, sám, nebo s někým, to je jedno. Dát si do těla. Aspoň jednou na tomhle vandru se oddělat, pocítit únavu, jít na dno sil. Zvláštní dychtivost. Měsíc nad hřebenem začíná červenat. Nechávám dohořet poslední větve, odcházím mezi jalovce, modlím se, aby mraky, které se nad námi ženou závratnou rychlostí, nebyly bouřkové. Vítr se mi prohání nad spacákem, ale do změti jalovců se ke mně nedostane. Borůvčí pod hlavou je mokré rosou. To je dobře.

#### Nové jitro

Obloha nade mnou je již bledá úsvitem, ale slunce je ještě schované za šureánským hřebenem před námi. Ještě není ten pravý čas. Druhé probuzení mi už vysouší mokrý spacák. Vyskakuju, hvízdám si jitrní písničku, sbírám dřevo a dělám ranní větrný oheň. Vařím snídani, ostatní ještě spí, ve větru nad sedlem akrobatí čtyři krkavci. Další sluneční den. Šureánský kopec má tři vrcholy, prostřední je ten pravý. Před námi vystupuje monument lui Patru, nejvyšší šureánská hora. Dělí nás od ní hluboké sedlo, ve kterém se naše družina poprvé rozděluje. Danko nechce šlapat nahoru, dává přednost údolí k horské přehradě a Andy jde s ní. My ostatní si požitky dalších mongolských luk nemůžeme nechat ujít. Obcházíme úbočí prvního předvrcholu a klestíme si vlastní cestu okrajem louky. Horizont nám přibývá před očima. Pod teplým nebem jsem plný sil, za chvíli se skládám do trávy uprostřed pláně v sedle před posledním stoupáním. Z téhle strany má hora jen dva stupně. Mohyly na úbočí připomínají tibetské stupy, chybějí jen modlitební praporky. Z nejvyššího vrcholku se dvěma mohylami poprvé vidíme falešné ledovcové jezero - Lacul Oasa. Vypadá malé a blízké. Sem nahoru na nejvyšší vrchol hor nevede žádná cesta, dokonce ani pěšina, každý si hledá svou vlastní. I my jdeme svou vlastní cestou k jezeru v údolí. Azimut 60° - SVV. Po ovčích stezkách se prodíráme jalovčinou, pod námi začínají nesměle růst první smrky. Brusinkovou vřesinou, kýchavicovou loukou scházíme do smrkového pralesa, popadané kmeny a lišejníky, medvědí pěšiny, ztrouchnivělé Čaušeskovo neodvezené dřevo, zarostlé dávné paseky. Strmými srázy scházíme do plochého údolí potoka s nádhernými loučkami, na hájence nám paní hajná hlásí, že Oasa Mic, sídlo na břehu přehrady, kde máme s Andym sraz, je odtud 12 kilometrů. Naštěstí za námi brzy zní motor dáči je a hovorný chlapík nás zadarmo odváží údolím potoka k přehradě a po jejím břehu objíždí nesčetné zákruty okolo jejích zálivů. Strmé břehy ze všech stran spadají k vodní hladině, které chybí dobrých 20 metrů do normálního stavu. Dáči je hravě zvládá všechny záludnosti lesních cest. Zastavujeme u jedné ze zákrut nad přehradou, chlapík vybíhá a ukazuje nám stopy, končící ve strmém srázu. Anglicko-německy zjišťujeme, že se tady včera se svojí dáčíj kutálel 20 metrů dolů, vytahoval ho traktor. Uvolněnej chladič, kterej nám ukazoval, je jediný, co je na dáči vidět. Dacia is good car... Několik dalších dlouhých zákrut a zastavujeme před magazínem. Děkujeme dobrému člověku, s jiným anglicky mluvícím se

domlouváme, kde by tak asi moh bejt Andy s Dankou. Po prvním pivu to Andy řeší tím, že si pro nás přichází. Další dlouhá zákruta a stojíme před fetitským manastýrem, asi 20 let starým. Moderní čisté budovy mezi potlučenými maringotkami v okolí mi vnucují otázku o smyslu církve v tomhle kraji. Vstupujeme zdobenou dřevěnou branou, procházíme pod kamenným ochozem a přímo před námi se z reproduktorů dřevěného kostela linou melodie zpívané mše. Ujímá se nás mladík a dovoluje nám vstoupit, kam budeme chtít. Zvenčí si prohlížíme ubikace, potom procházíme kamenný ochoz nad branou, z něj vystupujeme po dřevěných schodech na zvonici. Čtyři zvony a pověšená fošna, u ní čtyři dřevěné paličky, konečně známe technologii tajemného zvuku, ozývajícího se ve všech klášterech před zvoněním. Nakonec jsme se odhodlali vstoupit i do kostela, v němž probíhala mše. Tajemné přití, černé postavy, spoře osvětlený dřevěný interiér s tmavými ikonami světců, lidé klečící na zemi. Přesně takhle jsem si to představoval. Spokojeně odcházíme do noční tmy, která se mezitím snesla. Pokus složit se v lese nad břehem přehrady jsme zamítli už v zárodku - hnusnější les už v Rumunsku neexistuje. Nakonec jsme skončili na mýtině nad cestou v záplavách dřeva. Oheň v úplném bezvětrí stoupá přímo k nebi a kolem něj v posledním společném večeru usíná pět postav. Tichý smrkový večer.

### Další ráno

Přes všechna předsevzetí není síla vstávat ráno. Hřeben Čindrelu nás překvapivě neburcuje, pomalu obcházíme další a další zákruty k betonové hrázi, betonovému mostu, betonové cabaně. Po víc než týdnů cpaní se glutamanem před sebou mám vidinu bifteku s hranolkama a světe, div se, ono to vychází. Jen místo bifteku je to řízek, za to se zeleninovým salátem. Z televize řve přiblblý dabovaný smích, pivo i kola jsou chlazená a zmrzlina mražená. Nevím, jak dlouho tam sedíme, ale je kolem páté večerní, hezkou chvilku po poledním vedru, když se před cabanou loučíme. Špulka se rozhoduje pustit se do toho bláznivého plánu se mnou a s Peprníkem, Andy s Dankou stopují do severních údolí. Tisíc metrů převýšení, asi 15 kilometrů na vrcholek Čindrelu pro dnešní večer, na celej čindrelskej hřeben a cestu do Sigishoary máme dva a půl dne. Dost šílený na to, abychom do toho šli. Sbohem, snad se ještě uvidíme. První šipka přímo proti cabaně míří přímo do svahu nebetyčného, smrkama zarostlého kopce. Na pěšinu narážíme až za chvíli, stoupá strmě prvních několik kilometrů na temeno, kde začínají čindrelské louky. Brzy zjistíme, že nepůjdeme sami. U cabany se k nám přidali dva místní hafani a s překvapením zjistíme, že je nepřestáváme bavit ani po hodině stoupaní. Šlapou s vyplazenými jazyky, při každé zastávce se svalí do trávy, ale vždy se znovu zvednou... Pojmenovali jsme je Cindrel a Surean. Cindrel se dokonce nechá hladit, je to správně chlupáč, hádáme se, kdo si ho vezme domů. Větrné pláň čindrelské už nejsou ovčí tak, jak dřív. Salaše jsou většinou opuštěné, jen volní koně se popásají po čindrelských lukách. Šli jsme svižným vytrvalým tempem, vědomi si svého cíle. Slunce se nám sklánělo za zády, smrků ubývalo, úbočí přikrývala kleč. Další a další travnaté hřebeny, další a další klečová úbočí. Jediné stádo na nejvyšších vrcholcích, málo je ovčích kopýtek čindrelských. Naši psi se drží stranou, vděční za naši ochranu před ovčáckou ochrankou. Vidíme, jak jsou šťastní, když máme stádo za sebou. To už je noc a hřeben kříží jediná čindrelská kamenitá cesta napříč hřebenem - z Padiny Rudarilor do sedla Steflesti. Jsme téměř u cíle. Vlevo pod námi se otevírají strmé svahy prvních ledovcových karů na severních úbočích, čindrelský vrcholek je na dosah. Ale dnes už nás nečeká. Nabíráme vodu u ocelového kříže a scházíme po špičatém bočním hřebeni o kousek níž - k první kleči. Jsme na skalnaté vyhlídce - přímo pod námi se v přicházející tmě ztrácí ledovcové jezírko Iezerul Mic. Kleč je vysoká, daleko vyšší, než předčerejší jalovce, bude dobře chránit proti studenému nočnímu větru. Automaticky se vydávám mezi kleč nasbírat dřevo na spálení. Úroda je chudá, pár pařezů a kořenů je všechno, co jsem našel. Přes jasnou noční oblohu vítr občas přenese pár řas, je ticho, jen vítr šumí ve větvích kleče a psové klidně odfukují. I ohníček praská tiše na placatém kameni. Klečové koháty žhnou dlouho do noci, zase u nich sedím sám jen s větrem a měsícem. Nejkarpatštější noc.

## Další karpatský den

První noc v životě nad dvěma tisíci metrů. Slunko vychází přímo nad ledovcovým kotlem pod námi, kolem něj se honí jediný toulavý mrak. Je chladné horské ráno, chladný horský den. Vstáváme a vyrážíme rychle, nejvyšší vrchol nad námi láká a počasí neví, co chce. Mraky přibývají, šednou, vítr sílí. Nejvíc nás mrzí, že pejskové nevydrželi čekat, až se probudíme, a zmizeli. Jsme zas jen tři. K nejvyššímu vrcholku zbývají dvě táhlé louky. Nahoře čekají rulová skaliska s temnými peckami granátů, jsou i všude po zemi, v hlíně, ve skalních spárách. Tisíce čindrelských drahokamů. Dlouho se brodíme po kolenou v trávě a sbíráme, dokud nepřichází mraky. Jsou všude kolem, vše je jimi prodchnuto, vše se ztrácí v šedé mračné mlze. Ďáblova pláň. Podle buzoly docházíme ke skalnímu srázu třetího kotle, někde pod námi jsou další ledovcová jezera skrytá v mracích. Spěcháme pryč z bílého mléka, ale není nám to přáno. Z mlh se občas vynoří skalní sráz, klečové pole, kamenitá stezka, skalnaté temeno hřebene. Čindrel se za nejvyšším vrcholkem změnil. Tady to nejsou hory trav, ale hory kamene a kleče. Hřeben je užší, připadá nám, že vůbec neklesá. Po několika hodinách jsme stále nad 1900 metry, jen mlha se alespoň trochu rozpouští, jsou vidět první stáda na úbočích. Turistický Paltinis se stále blíží, stále jen kleč podél cest, nikde spásné smrky. Už víme, že dojít až na konec by bylo i dnes snadné, ale ještě tuhle noc chceme strávit na hřebeni, v horách. S posledním bačou posledního stáda se dělíme o poslední české cigarety, poslední úbočí vystoupáváme, teď už jen cesta dolů. Smrky se blíží, konečně jsou až na hřebeni, ztrácíme se v nich na zapomenutém hřebítku, skládáme se u skalní vyhlídky na paltinišské údolí. Najednou nejde udělat ani krok. Jen sednout do borůvčí a čekat až někdo udělá oheň. Zout se z těžkých bot a lepičkových ponožek. Zalézt do spacáku před večerním chladem, všechny svaly uvolnit. Pod našima nohama zapadá slunce za poslední hřeben před údolím. Kus od nás dohořívá oheň a hromada dřeva čeká na přiložení, ale nikdo se už nenajde. Jsme na tom všichni stejně. Dostala nás sladká malátnost. Nejde se ani pohnout, tělem koluje teplo, na obličejích je cítit chlad přicházející noci. Tuhle rovnováhu nelze porušit. Sladce dlím mezi spánkem a bděním. Na spacák i na všechny mé věci se pomalu neslyšně snáší večerní rosa. Není vůle ukrýt před ní věci do batohu. Obloha temní, měsíc se pomalu sune korunami smrků, hodiny ubíhají bez hnutí, bez myšlenky. Je poslední noc, nejjasnější, nejiskrnější.

## Ještě jeden

Ráno vysouší, co noc namočila, nespěcháme, cíl je blízko. Loučíme se s hřebenem, smrkovým lesem scházíme poslední stovky metrů ke středisku Paltinis. První hloučky rumunských důchodců, kteří mají sílu chodit pěšky, pak už jen mladí, u dolní stanice lanovky. Usedáme do jediného baru k nízkým stolkům, čekáme hodiny na první autobus. Pomalu se vytrácí horské nálady, před námi jsou poslední dva dny cesty civilizací. Školní autobus s námi serpentýnami sklesává pracně nastoupané výškové metry, třicet kilometrů a starodávná meziměstská tramvaj nám hlásí blízkost Sibiu, prastarého hlavního města rumunských Sasů. Autobus zastavuje na hlavní třídě a starý učitel po nás rusky žádá sto tisíc. Dobrá cena. Stoupáme moderním centrem s pár Čaušeskovými betonovými pomníky do středověkého sasského za zděnou protitureckou zdí. Novodobá pravoslavná katedrála naznačuje křesťanskou minulost města. Pět set let stará luteránská působí mnohem silněji – mohutné kamenné zdi a pilíře přímo ožívají představy sasských kurfiřtů. Mohutné kamenné bašty v rozích opevnění dávají jasně tušit, proč Turci město třikrát marně obléhali. Hlavnímu náměstí dominuje římskokatolická katedrála, o něco níže je ještě kostel františkánů a voršilek. Všechny otevřené. Městské střechy jedna jako druhá ze starých pálených tašek, všude je vidět rekonstrukce starých domů. Tohle město není rumunské. Němci na něj nezapomněli. Všude bary, kavárny, pizzerie, turisti, na náměstí průvod Rumunů v krojích. Jsem nadšen tímhle městem a pochybuji, že Sighisoara může tenhle dojem překonat. Sedáme do jedné

z pizzerií na náměstí, času máme do večerního vlaku spoustu. Pizza Cindrel a Black ursus je to pravé pro páteční podvečer. Noční přesun do Drákulova rodiště uskutečňujeme samozřejmě personálama, má to svoji atmosféru. Před půl jedenáctou noční jsme v Sighisoare, kupujeme lístek na zítřejší vlak a stoupáme nočním městem do historického centra na kopci. První hospoda, kterou potkáváme, má ve štítu Drákulu a na mramorové desce nápis o jeho narození právě tu. Neodoláváme a dáváme si pivo ve zdech, kde přišel na svět Vlad Napichovač. Surová atmosféra je cítit z holých zdí. Pak se Pepr ztrácí v nočních tmách a my ve snaze najít ho procházíme celé noční historické centrum. Nakonec vzdáváme sezení před nádražím, noc bude ještě dlouhá, uleháme pod náspem kousek od nádraží. Celou noc nám nad hlavou posunují vagóny, to byla teda romantika.

#### Poslední

Ranní slunce nás vítá už na nádraží, ve svitu vycházejícího slunce znovu procházíme staré centrum ve snaze najít Pepra ležícího spícího. Nakonec to vzdáváme, dle proudících davů nacházíme tržnici - je obří a neskutečně levná. Vybavujeme se na tropickou cestu vlakem - rajčata, okurky, meloun, bryndzu, salámy, sejra. Před nádražím sedí Pepr a vesele na nás kyne. Utrácíme poslední tisíce za dárky, je horké dopoledne a Pannonka za chvíli zahouká v nádraží. Ještě půl hodinky běhání po pokladnách a informacích kvůli přepsání lístků na dnešní den a pak už jen horké kilometry. Sedím v chodbičce vagónu, kouřím fajfku a přehrávám v hlavě rumunský dny. Snad zase za rok...